acest concert. Şi nu regretăm. A fost de asemenea o lucrare interminabilă, cu influenţe Chopin, cu melodii fără un profil pregnant, orchestrată, desigur, cu măiestrie dar care nu a reuşit să ne suscite interesul şi mai puţin entuziasmul. Solistul, tînărul şi talentatul pianist Justus Franz s-a afirmat îndeobşte cu o gingăşie feminină şi, uneori, cu forţă juvenilă, stăpîn pe o tehnică elaborată, excelent pusă la punct. Despre el vom mai vorbi. Cît priveşte *„Eroica"*, a fost condusă într-un tempo viu şi realmente... eroic. Eschenbach a realizat contraste dinamice mari şi *Scherzo* a fost luat într-un tempo prea repede... Pianistul Eschenbach promite şi în ceea ce priveşte dirijatul. Cu timpul, el îşi va pondera, credem, gesturile, contorsiunile, ţinuta — lucruri care contează în sala de concert.

Filarmonica s-a aplicat cu seriozitate, răspunzînd perfect (inclusiv în trio de corni din *Scherzo*, de care ne-am temut puţin) tuturor solicitărilor dirijorului pe care îl preferăm însă ca pianist.

RECITALURI

Ion Voicu - Christoph Eschenbach

Tot mai mult Ion Voicu îşi îndreaptă atenţia către muzica de cameră pe care o cultivă cu aceeaşi pasiune pe care i-o cunoaştem în manifestările sale solistice sau dirijorale.

De data aceasta l-am urmărit într-un recital de Sonate de Brahms, avînd ca partener pe tînărul dar deja reputatul pianist Christoph Eschenbach.

Brahms a scris de timpuriu sonate pentru un instrument recitant — vioară, violoncel — şi *Sonata I-a în Sol major* pentru vioară şi pian este unul din cele mai elocvente exemple privind arta compozitorului de a constitui o asemenea lucrare pe tema unui lied (scris pentru tenor) în speţă *Liedul ploii*, deşi tema acestuia va apărea integral în final. Însă chiar în prima mişcare — *Vivace non troppo* motivul ritmic e derivat din lied. Ne-au impresionat extrem de plăcut unele elemente interpretative ale lui Ion Voicu, pe care i le cunoaştem de altfel mai de mult, dar care acum şi-au aflat, tocmai aici, o afirmare desăvîrşită : căldura tonului şi noblețea frazării care ni l-au amintit, nu o dată, chiar pe George Enescu. A fost un cînt liniştit, profund şi chiar în pasajele mai frămîntate a dominat spiritul liedului brahmsian, cu momente de romantică reverie în *Adagio*, unde ambii interpreţi au cîntat cu reculegere, în mezza-voce. Subliniem acea vibrantă participare lăuntrică a lui Ion Voicu, care ne-a dezvăluit dincolo de cunoscutele-i însuşiri de virtuoz şi acea latură a sensibilului muzician. În acelaşi timp, pianistul a subliniat cu arpegiile sale (poate uneori prea viguroase, dar totdeauna pătrunse de o viaţă bogată) linia melodică de o atît de minunată cantabilitate.

Acordurile la pian ale lui Eschenbach, muzician de rare potenţe interpretative, au fost uneori apăsătoare, dramatice, în vreme ce Ion Voicu cînta tema în duble coarde cu o puritate ce poate servi de exemplu. Întreaga Sonată a însemnat o revărsare de melodie cantabilă, realizată la cel mai înalt nivel artistic. S-a cîntat într-o bună colaborare. Aceeaşi observaţie e de făcut şi pentru interpretarea *Sonatei a doua, în La major*, scrisă cu multă concizie şi pe care interpreţii au atacat-o cu hotărîre, desfăşurînd *Allegro cantabile* cu pasiune. Remarcabile au fost tranziţiile care pendulau succesiv de la major la minor în tema secundă şi a căror frumuseţe de nesecată inspiraţie a prins pe orice ascultător. Totul s-a încheiat cu acel *Allegro* final care,redat cu graţie, ne-a lăsat o impresie de pace netulburată, în ciuda unor momente de vivacitate în care pianistul s-a afirmat din nou cu accente mai tari, căci la Eschenbach stăruie acea pasiune a solistului, obişnuit să cînte mai mult ca atare.

Încheierea a fost făcută cu **Sonata a 3-a în la minor** căreia interpreţii i-au redat cu deplin succes vitalitatea, melodicitatea, strălucirea. Aici ţinem să relevăm cîteva elemente ce ne-au impresionat deosebit de plăcut ; de pildă, acea ondulare molcomă, ca o îngînare, cu care Ion Voicu a agrementat repriza temei din mişcarea iniţială *Allegro*, poezia intensă cu care a fost redat *Adagio* şi acea fugărire neobosită, dar cît de bogat expresivă, din mişcarea finală. A fost o seară de înaltă artă cu care am dori să ne întîlnim cît mai des.

La sărbătorirea a 35 de ani de activitate artistică ne bucură performanţele interpretative ale lui Ion Voicu, muzician de caldă şi profundă simţire, nu numai strălucit virtuoz, care prin studiul său individual, urmărit cu o exemplară tenacitate, a ajuns să se situeze printre valoroşii exponenţi ai violonisticii contemporane.

Christoph Eschenbach - Justus Frantz

Cuplul pianistic Christoph Eschenbach — Justus Frantz au prezentat la Ateneu piese scrise de mari compozitori, anume pentru două piane sau pentru patru mîini.

În principiu nu sîntem pentru asemenea „combinaţii" — ne referim îndeosebi la interpretarea pieselor scrise pentru două piane — pentru a nu mai vorbi de cele scrise pentru trei şi chiar patru piane. De ce ?

Cei doi parteneri urmăresc — şi a fost cazul şi în recitalul ascultat — în primul rînd precizia infailibilă a intrărilor şi sincronia desfăşurărilor — ceea ce e evident în ordinea lucrurilor. Dar totul se petrece, mai mult sau mai puţin, în dauna unei interpretări nuanţate cu o mare subtilitate. Cei doi pianişti, de altfel excelenţi, trebuiau să fie atenţi tot timpul în primul rînd la elementele de execuţie mai sus specificate. Cu totul altfel s-au prezentat fiecare cînd au cîntat în recital sau la concert. Noi rămînem la părerea că elementul, într-o măsură şi de spectaculozitate, al unui asemenea recital, nu e de natură să favorizeze prezentarea muzicii în nuanţele ei cele

https://biblioteca-digitala.ro

mai gingaşe şi mai explicit detaliate. O dată cu acestea, vom arăta că totuşi *Sonata în Re major* pentru două piane de Mozart, ne-a oferit prilejul, datorită facturii sale, să apreciem însuşirile celor doi interpreţi. Aşa bunăoară dacă în *Allegro con spirito*, debutul a fost la unison, au urmat reluări ale temei, de către fiecare interpret în parte, ca un ecou. Acestea ca şi diferitele imitaţii ne-au arătat că şi Justus Franz este la rîndu-i un desăvîrşit pianist. Dar nu o dată rolurile celor doi interpreţi se suprapuneau şi nu i-am putut diferenţia decît în acele reprize care aveau loc în contrapunct, ori în cîntul expresiv expus de Eschenbach în *Andante* (la mîna dreaptă) şi pe care l-au acompaniat celelalte... trei mîini. Nu am fost de acord cu schimbările aduse, pe loc, în program, oricît de valoroase au fost ele. De pildă, s-a anunţat că vor cînta *Fantezia în fa minor* (op. 103) de Schubert. În schimb au scos din program *Rondo în do minor* pentru două piane de Chopin — pe care un ascultător din sală l-a reclamat totuşi la sfîrşitul programului (lucru care a diminuat, la rîndu-i, ţinuta de data aceasta a publicului). Trebuie să recunoaştem că au oferit *„Mama mea gisca"* de Ravel, care era deja programată, în supliment — (piesă pe care de asemenea o eliminaseră din program) într-o interpretare de mare subtilitate, de desăvîrşit rafinament.

Partea a doua a programului a fost respectată: *Sonata în fa minor, pentru două piane* de Brahms. Este o piesă binecunoscută, populară, scrisă ulterior şi pentru cvintet (coarde cu pian). Aici cei doi artişti ne-au oferit posibilităţile lor de a reda cu deplină eficienţă patetismul din partea I-a, *Allegro*, cu cunoscutele momente de elevată inspiraţie brahmsiană. *Andante* a fost realizat, pe alocuri, simfonic, cu mult sentiment, cu ardoare. *Scherzo* a fost redat cu tumult, uneori ca o cavalcadă. Dar au fost şi momente de cînt în *piano* de o infinită poezie. În general, interpretarea a avut multă plasticitate iar cînd a fost cazul, bravură şi totdeauna reali ată în stilul cerut. Pe pianistul Justus Franz care s-a dovedit pe cît de tînăr pe atît de matur ca gîndire muzicală, demn partener al lui Christoph Eschenbach, îl aşteptăm într-un recital în care să apară de sine stătător.

J. — V. PANDELESCU

Dan Iordăchescu

Un cîntăreţ ajuns la deplina maturitate a vîrstei şi a evoluţiei sale artistice, care dedică un recital maestrului său aflat la vîrsta senectuţii, în timp ce acesta din urmă, prezent în sală, prefaţează recitalul discipolului său, uimind publicul prin prospeţimea glasului său de cvasi-nonagenar, — iată o manifestare cu totul ieşită din comun, ai cărei eroi au fost baritonul Dan Iordăchescu şi profesorul său, Constantin Stroescu.

Sarcina omagierii prin cuvinte a decanului de vîrstă al cîntăreţilor români şi-a asumat-o pentru început compozitorul Doru Popovici. A fost un portret evocator al „seniorului liedului românesc", amintind — într-un limbaj colorat — principalele etape ale carierei sale de interpret, dar şi meritele sale remarcabile ca pedagog şi ca promotor al creaţiei de gen a compozitorilor români. Mulţumind pentru omagiul ce i s-a adus, Constantin Stroescu a depănat apoi firul amintirilor sale ca profesor la Conservatorul „Ciprian Porumbescu", relatînd — cu nota sa de umor atît de caracteristică — împrejurările primelor sale contacte cu studentul său de acum două decenii, Dan Iordăchescu. Liedul *Estrenne à Anne* din ciclul *Cîntecelor pe versuri de Clément Marot* de Enescu — cărora Constantin Stroescu le-a dat, încă de la prima lor audiţie, o interpretare de neuitat — a fost un dar neaşteptat, oferit de maestrul sărbătorit publicului prezent în sala Ateneului. Tehnica sa vocală impecabilă, neumbrită de scurgerea anilor, frumuseţea frazării, claritatea deplină a dicţiunii, au stîrnit pe bună dreptate aplauze unanime.

După acest prolog emoţionant, Dan Iordăchescu şi-a început recitalul cu o pagină de bravură vocală — *Vittoria* de Carissimi —, urmată de un mănunchi de lieduri de Schubert şi Schumann, cărora le-a imprimat o interpretare puternic contrastantă, cu treceri de mare efect de la pianissime abia perceptibile, adeseori realizate cu voce de cap, la izbucniri impresionante în fortissimo. Liedurile acestea i-au dat prilejul să demonstreze în chip elocvent că este deopotrivă la largul său în elanul liric, ca şi în povestirea surîzătoare sau în evocarea unor sentimente de mare gingăşie. Celor cărora li s-a părut poate că Dan Iordăchescu a depăşit pe alocuri măsura, este bine să le reamintim că extazul, fervoarea pasionată, elementele de fantastic sau de epos romantic sînt factori constitutivi ai liricii schubertiene şi schumanniene, pretinzînd din partea interpretului nu atît un timbru „frumos" dar monoton, ci mai degrabă o expresivitate vie, cu frecvente schimbări de volum şi de culoare, în conformitate cu evoluţia textului poetic şi a discursului muzical. Este ceea ce Dan Iordăchescu a înţeles aşa cum se cuvine, reuşind să filtreze emoţia unei subiectivităţi romantice şi să-i urmărească îndeaproape infinitele fluctuaţii de expresie şi de atmosferă.

După pauză, programul a avut un caracter întrucîtva mai compozit: o *Elegie* de Michel Michelet (?), cîntată în limba engleză (!) şi amintind de factura ariilor din operete anglo-americane, apoi cunoscutele lieduri *Soupir şi Invitation au voyage* de Duparc, prezentate cu un simţ poetic învăluitor (dar în tempo prea lent), un nou cîntec de mare bravură *(Cavalerul d'Olmédo* de Lazzari), cîteva izbutite lieduri de George Sbîrcea pe versuri de Bacovia, impregnate de atmosfera specifică liricii poetului, urmate de naivul dar fermecătorul *Cinel-Cinel* de Skeletti pe versuri de Alecsandri, de impresionantul *Prizonier* de Grecianinov şi în fine de *Balada purecelui* de Musorgski, punctul culminant al serii în ce priveşte măiestria interpretativă a lui Dan Iordăchescu, revelîndu-l pe „omul de teatru", înzestrat cu capacitatea de a evoca instantaneu o vastă galerie de personaje dintre cele mai pitoreşti.

Din loja avanscenă a Ateneului, Constantin Stroescu îl urmărea cu atenţia încordată pe fostul său discipol, înclinînd aprobativ din cap, în timp ce buzele sale formau adeseori cuvintele liedurilor interpretate pe podium şi de atîtea ori repetate cîndva în orele de studiu de la clasă. În chip evident, maestrul trăia

https://biblioteca-digitala.ro